

Eiropas Darba Drošības
un Veselības
Aizsardzības aģentūra

Latvijas nacionālais kontaktpunkts

Latvija

DARBA AIZSARDZĪBAS ZIŅAS

www.osha.lv

Valsts darba inspekcija

2007. gada 20. aprīlis

5.izdevums

Sveicināti aprīlī!

Dace Avena,

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Latvijas nacionālā kontaktpunkta koordinatore,

Valsts darba inspekcijas Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

Martā un aprīlī darba aizsardzības jomā norisinājās daudz un dažādi pasākumi, kā arī tika uzsāktas vairākas inspicēšanas un informēšanas kampaņas.

2. aprīlī Valsts darba inspekcija (VDI) uzsāka vērienīgu būvniecības inspicēšanas kampaņu, kas ilgs līdz pat 29. jūnijam (3.lpp.). Neņemot vērā to, ka, uzsākot kampaņu, Latvijas būvniecības uzņēmumiem tika izsūtītas arī informatīvas vēstules, kurās informējam par kampaņas norisi, jau pirmo apsekojumu laikā tika apturēti darbi vairākos būvobjektos, kuros netika ievērotas darba aizsardzības prasības.

Aprīlī uzsākta arī pārtikas un dzērienu ražošanas uzņēmumu inspicēšanas kampaņa, par kuru

plašāk informēsim nākamajās „DAZ”.

Savukārt, lai pārrunātu darba aizsardzības situāciju pasta un telekomunikācijas nozarē, VDI 3. aprīlī rīkoja apaļā galda diskusiju (4.lpp.).

Šajā mēnesī uzsākta kampaņa biroju darbinieku acu veselībai „Atpūtini acis!”, kas ilgs divus mēnešus. Kampaņas laikā speciālisti apmeklēs uzņēmumus un izglītotos darbiniekus, kā rūpēties par savām acīm, kā arī noteiks, vai birojā ir darbam draudzīga vide (4.lpp.).

Savukārt 26. aprīlī Kiprā ar semināru tiks atklāta informatīvā kampaņa mazajiem un vidējiem uzņēmumiem „Drošas darbavietas iniciatīva” (6.lpp.).

Īpašu uzmanību esam pievērsuši 28. aprīlim – Vispasaules darba drošības un veselības dienai, kas ir arī piemiņas diena darbā bojā gājušajiem un cietušajiem darbiniekiem (6.lpp.). Saistībā ar šo dienu dažādus pasākumus rīko arodbiedrību organizācijas, piemēram, Latvijas Celtnieku arodbiedrība organizēs konferenci par nodarbināto drošību un veselību būvniecības un būvmateriālu ražošanas uzņēmumos.

Līdz ar šo „DAZ” numuru sākam publicēt 2006. gada Eiropas nedēļas „Drošs sākums” izcilākos „Labās

prakses” piemērus. Šoreiz publicējam Zviedrijas labās prakses piemēru (8.lpp.) par tālruņa palīdzības līniju, kas paredzēta jauniešiem, kuri savā pagaidu vasaras darbā saskaras ar dažādām problēmām. Par citiem „Labās prakses” piemēriem varēsiet lasīt turpmākos sešos „DAZ” numuros.

Lai veicinātu skolēnu zināšanas par darba aizsardzību un darba tiesībām, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība aprīlī organizēja erudīcijas konkursu skolēniem. Kā atzina konkursa organizatori, skolēnu atsaucība tajā bija salīdzinoši augsta. Par konkursa rezultātiem informēsim nākamajās „DAZ”.

Šajā „DAZ” numurā atsevišķa lapuse veltīta darba tiesībām (2.lpp.). Tajā sniegta informācija par to, ka martā VDI ir atklājusi divas reizes vairāk nelegāli nodarbināto kā pērn. Jāpiebilst, ka paralēli uzņēmumu apsekojumiem un pārbaudēm, maijā VDI organizēs sabiedrības informēšanas kampaņu legālās nodarbinātības veicināšanai „Darba līgums strādā” (2.lpp.).

Nobeigumā vēlamies pateikties par atsauksmēm saistībā ar iepriekšējo „DAZ” numuru. Gaidīsim jūsu ierosinājumus arī turpmāk!

„Darba aizsardzības ziņas”

Sagatavoja Sarmīte Bunka-Brilijonka, Valsts darba inspekcijas Sabiedrisko attiecību nodaļas speciāliste
Ieteikumus un informāciju, kā arī e-pasta adreses, ja turpmāk vēlaties saņemt elektronisko izdevumu
„Darba aizsardzības ziņas”, sūtīt uz e-pastu: Sarmite.Bunka@vdi.gov.lv

Darba inspekcija martā atklājusi divas reizes vairāk nelegāli nodarbināto kā pērn

Vilnis Virza.

VDI Darba tiesību nodaļas vadītājs

2007.gada martā Valsts darba inspekcija (VDI) nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanas ietvaros apsekoja 385 uzņēmumus, atklājot 345 bez rakstiska darba līguma strādājošus cilvēkus, salīdzinoši 2006.gada martā veiktajās pārbaudēs tika fiksēti 183 nelegāli nodarbinātie.

Aizvadītajā mēnesī par nelegālu nodarbināšanu pie administratīvās atbildības tika saukti 102 darba devēji, sodot ar naudas sodu kopsummā par Ls 11320. Būtiski, ka nelegālās nodarbinātības apsekojumu laikā darba inspektori uzņēmumos konstatējuši arī būtiskus pārkāpumus darba aizsardzības jomā, kuru novēršanai izdevuši 167 rīkojumus, tai skaitā divus brīdinājumus par objektu apturē-

šanu – SIA „Xtra” un kooperatīvai sabiedrībai „Ķiršu piens” un četrus rīkojumus objektu apturēšanu līdz pārkāpumu novēršanai – SIA „Altrem”, SIA „Ashi”, SIA „Edvas” un SIA „Wars”. VDI par darba aizsardzības noteikumu neievērošanu sodījusi darba devējus par kopējo summu Ls 4055.

Visvairāk bez darba līgumiem strādājošo tika atklāti Rīgā: SIA „SV Būve” – 53, SIA „Sabina-S” – 35, SIA „Elta Gratis” – 34, SIA „Allas” – 13 nelegāli nodarbinātie, Aizkraukles rajonā SIA „HansaPack” – deviņi nelegāli nodarbinātie un Jēkabpils rajona Asares pagastā ZS „BITES” – astoņi nelegāli nodarbinātie.

Atgādinām, ka paralēli uzņēmumu apsekojumiem un pārbaudēm 2007.gada maijā VDI plāno organizēt plašu sabiedrības informēšanas kampaņu leģālas nodarbinātības veicināšanai „Darba līgums strādā”.

VDI aicina iedzīvotājus aktīvi izmantot anonīmo uzticības tālruni 7312176, lai veicinātu iespējamās informācijas saņemšanu par nelegālo nodarbinātību.

Lasītājs jautā:

Cik ilgs mācību atvaļinājums paredzēts diplomdarba rakstīšanai?

Atbild Valsts darba inspekcijas Juridiskās nodaļas vadītājs Guntars Staune: “Mācību atvaļinājums, kas paredzēts valsts eksāmena kārtīšanai vai diplomdarba izstrādāšanai un aizstāvēšanai, pēc darbinieka pieprasījuma ir piešķirams obligāti, ja viņam ir jākārt valsts eksāmens vai jāizstrādā un jāaizstāv diplomdarbs, un šāds atvaļinājums nedrīkst būt īsāks par 20 darba dienām gadā. Svarīgi ir tas, ka darba devējam ir obligāts pienākums par šīm 20 darba dienām saglabāt darba algu. Taču

jāņem vērā, ka šis atvaļinājuma veids neattiecas uz parastajām sesijām augstskolās. Šīs apmaksātās 20 darba dienas neattiecas arī uz kursa darbu rakstīšanu.

Mācību atvaļinājumu, kas paredzēts valsts eksāmena kārtīšanai vai diplomdarba izstrādāšanai un aizstāvēšanai, ir jāpiešķir neatkarīgi no laika, kuru darbinieks nostrādājis pie attiecīgā darba devēja.”

Plašāk par mācību atvaļinājumiem lasiet nākamajās “DAZ”.

Notiek starptautiska konference

20. aprīlī Rīgā notiek starptautiska konference „Darbaspēka mobilitāte un integrācijas politika ES un Latvijā”, ko organizē Eiropas Parlamenta Informācijas birojs un Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā.

Tajā piedalīsies Eiroparlamenta deputāti, valdības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Valsts darba inspekcijas, tirgus un sabiedriskās domas pētījuma centra SKDS, Nodarbinātības valsts aģentūras, Latvijas Universitātes, Rīgas Ekonomikas augstskolas pārstāvji un citu iestāžu pārstāvji.

Konferencē tiks runāts par darba spēka migrāciju, tai skaitā leģālo un neleģālo migrāciju uz Baltijas valstīm, darbaspēka mobilitātes ekonomiskajiem ieguvumiem un sociālajām izmaksām, kā arī par citiem jautājumiem.

VDI maijā uzsāks kampaņu „Darba līgums strādā!”

Lai informētu par to, kādas garantijas darbiniekam sniedz darba līgums, kādi zaudējumi var rasties strādājot neleģāli vai bez darba līguma noslēgšanas, kā arī runātu par pozitīvajiem piemēriem Latvijas darba tirgū, no 22.maija līdz 1.jūnijam Valsts darba inspekcija (VDI) rīkos kampaņu „Darba līgums strādā!”. Kampaņas mērķis būs akcentēt darba līguma nepieciešamību un nozīmi stabilās darba attiecībās.

Kampaņas laikā VDI informatīvās teltis viesosies sešās Latvijas pilsētās – Daugavpilī, Tukumā, Rīgā, Ogrē, Madonā un Jēkabpilī, sniedzot bezmaksas konsultācijas un izplatot informatīvos materiālus par darba tiesisko attiecību jautājumiem.

Atgādināsim, ka ar Ministru kabineta 2004. gada 2. novembra rīkojumu Nr. 836 tika apstiprināts “Pasākumu plāns 2005. – 2009. gadam Valsts darba inspekcijas administratīvās spējas paaugstināšanai saistībā ar nelegālās nodarbinātības samazināšanu”, kurš paredzēja VDI šo problēmu izvirzīt par prioritāti.

Informatīvā kampaņa
„Darba līgums strādā”

LĪGUMS STRĀDĀ

BEZ DARBA LĪGUMA

- neregulāras algas dienas
- nenoteikts darba laiks
- neapmaksāts atvaļinājums
- netiek nodrošinātas sociālās garantijas
- Tev var pateikt: „Tu esi atlaists!”

Darba līgumam **JĀ!**

PRODUKTA ĒRTĪGMAIĒS EIROPAS SAVIENĀ

ESF Valsts Darba Inspekcija

Valsts darba inspekcija uzsāk vērienīgu būvniecības inspicēšanas kampaņu

Dace Avena,

VDI Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

No 2.aprīļa līdz 29.jūnijam Valsts darba inspekcija (VDI) visā valstī isteno vērienīgu būvniecības nozares inspicēšanas kampaņu, kuras mērķis ir preventīvi apsekot būvlaukumus un izvērtēt būvuzņēmēju faktisko darbību drošas darba vides izveidē.

„Šogad esam izmeklējuši jau trīs letālos, 16 smagos un 28 vieglos būvniecībā notikušus nelaimes gadījumus, un šie dati mums ļauj pilnīgi droši apgalvot, ka būvniecība ir viena no bīstamākajām nozarēm Latvijā,” uzsvēr VDI direktore Rita Elce.

Kampaņas ietvaros inspektori būvlaukumos galveno uzmanību pievērš darbam uz sastatnēm, kāpnēm un jumtu darbiem, aizsardzībai pret krītošiem priekšmetiem, individuālo aizsardzības līdzekļu, piemēram, ķiveru, lietošanai, kā arī pareizai smagumu pārvietošanai un drošības zīmju lietošanai.

Jau pirmajās kampaņas norises dienās VDI amatpersonas apturēja divu būvobjektu darbību Rīgā. Viens no tiem Ulbrokas ielā, kurā galvenais būvuzņēmējs SIA „Stārastāni” pieļāva būtiskus darba aizsardzības prasību pārkāpumus. Darbiniekiem pastāvēja iespēja nokrist no augstuma, jo starpstāvu kāpnēm nebija margu, nebija izveidoti nožogojumi un barjeras, arī liftu šahtas un atveres nebija norobežotas ar aizsargbarjerām vai aizsargsietiem. Par līdzīgiem pārkāpumiem tika apturēts arī būvobjekts Matīsa ielā, kurā, būvējot divas daudzstāvu mājas, rupjus darba aizsardzības prasību pārkāpumus bija pieļāvis galvenais būvuzņēmējs SIA „Timots”.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta darbam uz sastatnēm un nožogojumiem

Pārvietošanās pa šādām kāpnēm apdraud darbinieka drošību

Abos būvobjektos divu dienu laikā pēc rīkojuma saņemšanas konstatētie darba aizsardzības prasību pārkāpumi tika novērsti, un darba inspektori ļāva turpināt būvdarbus.

Kampaņas gaitā tika apturēta arī būvobjekta darbība Mārupes pagasta Tīrainē, Mazo Spulgu ielā 5, kur galvenais būvuzņēmējs SIA „Ravus” pieļāva būtiskus darba aizsardzības prasību pārkāpumus.

Vairāk kā 4000 Latvijas Republikas Būvniecības komersantu reģistrā reģistrēto komersantu saņēma arī VDI vēstuli, ar kuru personīgi tika informēti par kampaņas norisi.

VDI statistika rāda, ka 2006.gadā būvniecības nozarē reģistrēti 217 nelaimes gadījumi darbā. 10 darbinieki traumu rezultātā bija gājuši bojā, bet 65 gadījumos bija gūtas smagas traumas.

Jau pirmajās kampaņas dienās galvenā būvuzņēmēja SIA „Stārastāni” būvniecības objektā Rīgā tika atklāti vairāki pārkāpumi

Galvenais būvuzņēmējs SIA „Ravus” pieļāva būtiskus darba aizsardzības pārkāpumus būvobjektā Mārupes pagastā

Pārbaužu laikā būvobjektos VDI konstatēja, ka darbinieki tajos strādā bez atbilstošiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem - aizsargķiverēm

Diskutē par darba aizsardzības jautājumiem pasta un telekomunikācijas nozarē

Mārtiņš Poznaks,

VDI Sabiedrisko attiecību speciālists

3.aprīlī Valsts darba inspekcija (VDI) organizēja apaļā gada diskusiju, kurā pārrunāja darba aizsardzības situāciju pasta un telekomunikācijas nozarē, kā arī publiskoja visos Latvijas reģionos realizētās inspicēšanas kampaņas rezultātus. Diskusijā piedalījās pārstāvji no VAS „Latvijas Pasts”, SIA Abonēšanas centrs „Diena”, Latvijas sakaru darbinieku arodbiedrības, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas un Labklājības ministrijas.

Pasta un telekomunikācijas nozares

inspicēšanas kampaņa, ar mērķi uzlabot preventīvos pasākumus darba vietās, samazināt nelaimes gadījumu skaitu, kā arī sniegt šīs nozares darba devējiem papildus informāciju par darba vides uzlabošanas pasākumiem, februārī un martā tika īstenota saskaņā ar VDI 2007. gada darbības programmu.

„Inspicēšanas kampaņas uzdevums bija apzināt darba aizsardzības situāciju Latvijas pasta un telekomunikācijas nozarē un veicināt darba devēju, darbinieku, sabiedrības izpratni par drošu un veselībai nekaitīgu darbu šajā jomā. Kampaņas laikā VDI inspektori apsekoja 117 VAS „Latvijas Pasts” nodaļas un SIA Abonēšanas centrs „Diena” filiāles. Apsekojumu rezultātā kopā sastādīti 48 rīkojumi un piemēro-

ti 6 administratīvo sodi,” informēja VDI direktore Rita Elce.

Kā liecina VDI apkopotie statistikas dati, pasta un telekomunikāciju nozarē 2006.gadā notikuši 72 nelaimes gadījumi darbā, no kuriem divi bija letāli, savukārt sešos gadījumos darbinieki guva smagas traumas. Pamatojoties uz statistikas datiem par nelaimes gadījumiem darbā, VDI amatpersonas uzņēmumu apmeklējuma laikā galveno uzmanību pievērsa tādu risku faktoru novērtēšanai, kā smaguma pārvietošana, kritieni un dzīvnieku kodieni. Atgādināsim, ka inspicēšanas kampaņu organizēšana nelaimes gadījumu darbā skaita samazināšanai pasta un telekomunikāciju, būvniecības, kokapstrādes, pārtikas un dzērienu ražošanas nozarēs ir viena no VDI 2007. gada galvenajām prioritātēm.

Notiek acu veselības kampaņa „Atpūtini acis!”

Līdz ar pavasara iestāšanos uzsākta acu veselības kampaņa biroju darbiniekiem „Atpūtini acis!”. Kampaņa tika atklāta 12.aprīlī un ilgs divus mēnešus. Tās ietvaros speciālisti apmeklēs uzņēmumus un izglītotos darbiniekus, kā rūpēties par savām acīm, kā arī noteiks, vai birojā ir darbam draudzīga vide.

Kampaņas atklāšanā piedalījās Valsts Darba inspekcijas (VDI) direktore Rita Elce, Darba un Vides veselības institūta (DVVI) pētnieks Ivars Vanadžiņš, Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas acu ārste dr. Irina Živicka, darba aizsardzības speciāliste Madara Kapeniece un GE Money Personāla departamenta vecākā personāla speciāliste Sigita Trukšāne.

Acu veselības kampaņas „Atpūtini acis!” mērķis ir pievērst darba devēju un darbinieku uzmanību acu veselībai, it īpaši, ja darba diena tiek pavadīta, strādājot birojā pie datora, kas nereti izraisa nogurušu un sausu acu problēmas.

Kampaņas ietvaros acu veselības speciālisti – Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas acu ārste dr. Irina Živicka un SIA „PSI Darba Me-

Kampaņas atklāšanas preses konferencē piedalījās arī VDI direktore Rita Elce (no kreisās) un DVVI pētnieks Ivars Vanadžiņš

dicīna” darba aizsardzības speciāliste Madara Kapeniece – apmeklēs uzņēmumu birojus un izglītotos darbiniekus, sniedzot medicīnisku informāciju un profesionālus padomus par acu veselību. Apmeklējuma laikā speciālisti saistošā veidā piedāvās apgūt acu vingrinājumus, ko iesaka veikt dienas laikā, strādājot ar datoru. Birojos tiks veikti mērījumi, kas noteiks, vai darba vide ir piemērota un atbilstoša veselī-

bas standartiem – tiks mērīts gaisa mitrums telpās un darba telpu apgaismojuma spilgtums.

Acu veselības kampaņa ilgs līdz 31.maijam. Kampaņa tiek īstenota sadarbībā ar VDI, DVVI, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru. Plašāka informācija acu veselības kampaņas oficiālajā mājas lapā www.atputiniacis.lv.

Rīko erudīcijas konkursu skolēniem par darba tiesībām un darba aizsardzību

Sanita Lorence

LBAS sabiedrisko attiecību menedžere

No 2. līdz 5.aprīlim norisinājās Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) rīkotais erudīcijas konkurss profesionālo izglītības iestāžu audzēkņiem „Uzlādējies ar zināšanām rītdienas darbam!”. Šajā laikā 1773 audzēkņi no 44 arodizglītības skolām no visiem Latvijas reģioniem atbildēja uz jautājumiem par darba tiesībām, darba aizsardzību un arodbiedrību lomu uzņēmumā. Konkursa rezultāti tiks paziņoti 23.aprīlī LABS mājas lapā www.lbas.lv

Konkursā „Uzlādējies ar zināšanām rītdienas darbam!” piedalījās tie arodizglītības iestāžu audzēkņi, kuri pēc gada uzsāks darba gaitas, un, kā liecina statistika, tieši jaunieši ir tie, kas biežāk cieš nelaimes gadījumos darbā un kuru tiesības nereti tiek pārkāptas viņu nepietiekam

VDI tiekas ar Rīgas skolu pārstāvjiem

Mārtiņš Pozņaks,

VDI Sabiedrisko attiecību speciālists

2007.gada aprīlī Valsts darba inspekcija (VDI) piedalījās Rīgas Centra rajona, Latgales priekšpilsētas un Vidzemes priekšpilsētas skolu direktoru un viņu vietnieku sapulcēs, kurās pārrunāja aktuālākos jautājumus par skolēnu drošību un tiesiskajām attiecībām darba vietās.

Tikšanās laikā VDI speciālisti stāstīja par darba vides riska faktoriem un riska novēršanu darba sfērās, kuras jaunieši izvēlas visbiežāk, piemēram, mazumtirdzniecībā un pakalpojumu sfērā, kā arī skaidroja rakst-

mās pieredzes dēļ. Tāpēc LBAS ar šāda erudīcijas konkursa organizēšanu cenšas sniegt savu ieguldījumu topošo darbinieku informētībā par drošu un tiesisku darba vidi.

Konkursa anketa iekļāva 45 testa jautājumus. A n k e t a s apkopo un izvērtē speciāla komisija, kuras sastāvā ir LBAS, Valsts Darba inspekcijas, Profesionālās izglītības administrācijas un darba devēju pārstāvji. Rezultāti tiek vērtēti atsevišķi katrā reģionā (Kurzeme, Zemgale, Latgale, Vidzeme) un Rīgā, un arī uzvarētājus noteiks pēc šī paša principa.

Katrā Latvijas reģionā un Rīgā tiks apbalvota viena labākā klase, kā arī viens labākais audzēkņis. Katrs uzvarētājklares skolēns saņems modernu MP3 atskaņotāju, savukārt labākie skolēni tiks pie jauniem velosipēdiem. Papildus uzvarētājklares skola kā balvu saņems sporta inventāru 300 Ls vērtībā. Konkurss norit ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu.

veidā noslēgta darba līguma nozīmi. Visi skolu pārstāvji saņēma VDI bukletus un vadlīnijas, kuros apkopota svarīgākā informācija par minētajām tēmām un kontaktinformācija, kur meklēt palīdzību ne-skaidrību gadījumā.

„Mūsdienās ļoti daudzi jaunieši paralēli mācībām steidz uzsākt savas pirmās darba gaitas, īsti neapzinoties iespējamās draudus un riskus. Tāpēc VDI uzskata, ka jauniešiem ar darba drošības un darba tiesisko attiecību aspektiem ir jāiepazīstas jau mācoties skolās. Skolotājiem ir liela loma darba kultūras izpratnes veicināšanā tieši skolēnu vidū,” skaidro VDI direktore Rīta Elce.

Norisinājās konference „Drošs darbs Latvijā”

27. un 28. martā norisinājās konference „Drošs darbs Latvijā”, kuras laikā notika divas paralēlas darba sesijas, kurās tika runāts par zinātnes un sociālā dialoga nozīmi darba drošībā un aizsardzībā, kā arī uzlabojumiem darba inspicēšanas sistēmā.

Konferencē tika pārrunāti jautājumi, kas saistīti ar zinātnes nozīmi arodveselībā un darba drošībā. Tika diskutēti arī par jautājumiem, kas saistīti ar uzlabojumiem inspicēšanas sistēmā un inspektoru apmācību, par sociālā dialoga nozīmi darba aizsardzībā un citi jautājumi. Konferences noslēgumā tika prezentēta LM darba aizsardzības jomas attīstības programma, sniegti sesiju apkopojoshi ziņojumi un ieteikumi, kā arī secinājumi un konferences rezolūcija.

Nacionālās konferences „Drošs darbs Latvijā” mērķis bija aktualizēt ar darba aizsardzības sistēmu saistītus jautājumus, kā arī diskutēt par nepieciešamajiem pasākumiem problēmjautājumu risināšanai.

Konferenci organizēja Labklājības ministrija (LM) sadarbībā ar Eiropas Savienības Twinning projekta „Arodveselības un darba drošības sistēmas tālāka attīstība” partneriem no Vācijas un Somijas.

Precizē darba aizsardzības prasības

Valsts sekretāru sanāksmē 22.martā izsludināti Labklājības ministrijas (LM) izstrādātie grozījumi Ministru kabineta noteikumos, kas nosaka darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā.

Lai atvieglotu izpratni par šiem noteikumiem un to piemērošanu praksē, LM precizē prasības darba aprīkojuma – mašīnu, aparātu vai citu iekārtu – tehniskai apkopei, aizsardzības līdzekļu lietošanai pret kritieniem, kā arī prasības drošības ierīcēm, kuras jālieto darbā ar kustīgu darba aprīkojumu.

Izstrādātie grozījumi precizē, ka gadījumos, ja pastāv risks saskarties ar kustīgām darba aprīkojuma daļām, kas varētu izraisīt nelaimes gadījumu, šīs daļas jānodrošina ar aizsargiem vai citām drošības ierīcēm, lai novērstu piekļūšanu bīstamajām zonām vai apstādīnātu bīstamo daļu kustību pirms sasniegtas bīstamās zonas.

Šiem aizsargiem un drošības ierīcēm ir jābūt izturīgām konstrukcijām, kas nerada nekādu papildus risku un kuras nav viegli noņemamas vai atslēdzamas. Tām ir jābūt novietotām pietiekamā attālumā no bīstamās zonas, taču tās nedrīkst ierobežot piekļuvi kustīgajām daļām vairāk kā nepieciešams.

Prasības precizē arī darba devēja pienākumus nodrošināt regulāru mašīnu, aparātu un citu iekārtu tehnisko apkopi. Ja šīm iekārtām ir tehniskās apkopes žurnāls, tajā regulāri ir jāatspoguļo tehniskās apkopes rezultāti.

Noteikumu projekts ir izstrādāts darba grupā, izvērtējot iesniegtos priekšlikumus. Darba grupā piedalījās LM, Valsts darba inspekcijas, Latvijas Darba devēju konfederācijas un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības pārstāvji.

Par izstrādātajiem grozījumiem vēl būs jālemj valdībai.

Lelde Rūfelde,

*LM Komunikācijas departamenta direktore;
Ilze Boluža, sabiedrisko attiecību speciāliste*

28. aprīlī aicina pieminēt darba vietā cietušos darbiniekus

Ziedonis Antapsons,

LBAS Darba aizsardzības eksperts

28. aprīlis starptautiskajā arodbiedrību kustībā ir vienlaicīgi arī piemiņas diena darbā bojā gājušiem un savainotiem darbiniekiem. Starptautiskā arodbiedrību konfederācija aicina valstu arodbiedrības vienlaicīgi ar Vispasaules darba drošības un veselības dienas pasākumiem pieminēt darba negadījumos cietušos darbiniekus.

Pagājušajā gadā pasaulē kopumā darba vietās gāja bojā divi miljoni darbinieku, vairāk kā 1,2 miljoni guva smagas traumas, 160 miljoni darbinieku cieta nelaiemes gadījumos. Latvijā, pat pēc nepilnīgiem statistikas datiem, ir ilgstoša pastāvīga tendence palielināties kopējam skaitam nelaiemes gadījumiem darbā (2005.g. – 1561, 2006.g. – 1614 gadījumi) un smagiem nelaiemes gadījumiem (2005.g. – 276, 2006.g. – 277 gadījumi). Praktiski nesamazinās darbā bojā gājušo darbinieku skaits (2005.g. – 56, 2006.g. – 53 cilvēki).

Lielākā daļa negadījumu notiek ekonomiski aktīvākajās nozarēs – būvniecībā, kokapstrādē, transportā, veselības un sociālā aprūpē u.c.

Latvijas nozaru arodbiedrības un arodorganizācijas, sagaidot 28.

aprīli, organizē:

- darbinieku sapulces un konferences par darba aizsardzības jautājumiem;
- koplīgumu pārskatīšanu un slēgšanu, īpašu uzmanību veltot darba drošības un veselības aizsardzības pasākumiem darba vietās;
- atceres pasākumus ar kultūras darbinieku piedalīšanos;
- sveicīšu aizdedzināšanu darba vietās bojā gājušo un savainoto darbinieku piemiņai;
- sniedz materiālu atbalstu cietušo ģimenēm;

Latvijas Meža nozaru arodbiedrība organizēja semināru uzņēmumu arodorganizāciju priekšsēdētājiem un uzticības personām par aktuāliem darba aizsardzības jautājumiem. Seminārā lekciju par tēmu „Jaunā arodslimību izmeklēšanas un uzskaites kārtība” nolasīja Valsts darba inspekcijas galvenā inspektore Inese Ušacka.

Savukārt Latvijas Celtnieku arodbiedrība organizē arodaktīva konferenci par nodarbināto drošību un veselību būvniecības un būvmateriālu ražošanas nozarē. Konferencē ar ziņojumiem piedalīsies valsts vadošie speciālisti darba aizsardzības jomā.

Notiks konference par darba drošību un veselību būvniecības nozarē

Latvijas Celtnieku arodbiedrība (LCA) sadarbībā ar Valsts darba inspekciju (VDI) 26. aprīlī organizē Vispasaules darba un veselības dienai veltītu konferenci par nodarbināto drošību un veselību būvniecības un būvmateriālu ražošanas uzņēmumos, „DAZ” informē LCA.

Tajā piedalīsies LCA priekšsēdētāja Māra Tomsone un priekšsē-

dētājas vietnieks Jānis Gužāns, VDI direktore Rīta Elce, RSU Darba un vides veselības institūta pētnieks Ivars Vanadžiņš, Labklājības ministrijas Darba departamenta pārstāve Māra Reinsone un citi.

Plašāka informācija par konferenci LCA, tālr.: 7277763, 7275562.

VDI aicina atzīmēt Vispasaules darba drošības un veselības dienu

Valsts darba inspekcija (VDI) 28. aprīlī aicina atzīmēt ikgadējo Vispasaules darba drošības un veselības dienu, kuru kopš 2003. gada organizē Starptautiskā darba organizācija (SDO). Vispasaules darba drošības un veselības dienas mērķis ir, aktualizējot efektīvu preventīvo darba aizsardzības pasākumu nozīmi, novērst nelaiemes gadījumus un samazināt arodsaslimstību skaitu darba vietās.

„Šajā dienā īpaši aicinām pievērst uzmanību uzņēmuma darba aizsardzības sistēmai kopumā. Nelaiemes gadījumus, kas nereti beidzas ar smagām vai pat letālām sekām, izraisa tieši darba aizsardzības pamatprasību neievērošana ikdienā,” uzsver VDI direktore Rīta Elce.

SDO ar Vispasaules darba drošības un veselības dienas palīdzību uzrunā sabiedrību un atgādina, ka darba drošība un veselība ir jānosaka par prioritāti darba vietās.

Sarmīte Bunka-Brilijonka,

VDI Sabiedrisko attiecību speciāliste

Atklās kampaņu „Drošas darbavietas iniciatīva”

Lai nodrošinātu darba devējus un darba ņēmējus ar informāciju par to, kā uzlabot darba vidi, saudzējot savu veselību un strādājot produktīvāk, jau otro gadu Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra (Aģentūra) sadarbībā ar tās nacionālajiem kontaktpunktiem rīko informatīvo kampaņu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem „Drošas darbavietas iniciatīva”. Kampaņu 26. aprīlī Nikosijā, Kiprā ar semināru atklās Aģentūras direktors *Jukka Takala* un Kipras Darba un sociālās apdrošināšanas ministrs *Antonis Vassiliou*.

Kampaņas mērķis ir veidot izpratni par darba drošības pamatkomponentiem, piemēram, nepieciešamību veikt darba vides risku novērtēšanu un iesaistīt darbiniekus preventīvajos pasākumos, kā arī dalīties pieredzēs par „labās prakses” piemēriem. Kampaņas ietvaros Latvijā septembrī tiks organizēti bezmaksas semināri piecās pilsētās: Rīgā, Liepājā, Tukumā, Daugavpilī un Cēsīs un izplatīti jauni informatīvie materiāli. Sekojiet informācijai mūsu mājas lapās: www.vdi.gov.lv, www.osha.lv, kā arī speciāli kampaņai izveidotajā mājas lapā: <http://hwi.osha.europa.eu>, kurā atradīsiet plašāku informāciju par kampaņas materiāliem un tās norisi citās jaunajās Eiropas Savienības dalībvalstīs, kā arī Turcijā un Horvātijā.

Liene Maurīte,

VDI Attīstības nodaļas vadītāja

1. ceturkšņa nelaimes gadījumu analīze

Agnija Beča.

VDI Stratēģijas un analīzes nodaļas vecākā valsts darba inspektore

2007. gada 1. ceturksnī Valsts darba inspekcija darba vietās veica 94 notikušo nelaimes gadījumu (NG) speciālo izmeklēšanu (no tiem sastādīti 23 Atzinumi), kā arī reģistrējusi 293 darba devēju sastādītos NG aktus (no tiem 17 Atzinumi). Kopumā valstī 1. ceturksnī NG darba vietās cieta 387 darbinieki.

Analizējot notikušos NG pa reģioniem, var secināt, ka visvairāk to ir bijis Rīgas reģionā – 47 procenti, pēc tam Kurzemes reģionā – 15 procenti un Ziemeļvidzemes reģionā – 9 procenti. Rīgas reģionā visvairāk NG notikuši būvniecības nozarē, Ziemeļvidzemes – kokapstrādes nozarē, savukārt Kurzemes reģionā – veselības un sociālās aprūpes nozarē.

Visvairāk NG notikušu kokapstrādes nozarē – 16 procenti, būvniecībā, kā arī veselības un sociālās aprūpes

nozarē – 10 procenti un transporta papilddarbība un palīgdarbība – 7 procenti. Kā galvenie cēloņi šajās nozarēs notikušajiem nelaimes gadījumiem ir jāmin darba drošības noteikumu vai instrukciju neievērošana no darbinieku puses (142 gadījumi jeb 34 procenti no visiem NG cēloņiem), nepietiekama darbinieka uzmanība (122 gadījumi jeb 29 procenti no visiem NG cēloņiem), kā arī trūkumi darba vadībā un nepietiekama darbinieku instruēšana un apmācība (38 gadījumi jeb 9 procenti no visiem NG cēloņiem).

Visbiežāk nelaimes gadījumos cietuši darbinieki, kuri strādā vidēja lieluma uzņēmumos (no 50 – līdz 249 strādājošie) – 33 procenti.

Analizējot NG sadalījumā pēc darba stāža, jāsecina, ka visbiežāk cietuši tie darbinieki, kuriem darba stāžs ir bijis līdz vienam gadam (116 NG) un no viena līdz trim gadiem (111 NG). Kopumā tādi ir bijuši 227 gadījumi jeb 65 procenti no visiem notikušajiem nelaimes gadījumiem.

Visvairāk NG cietuši darbinieki vecumā no 45 līdz 54 gadiem (95 NG jeb 27 procenti), no 35 līdz 44 gadiem (68 NG jeb 20 procenti), no 56 līdz 64 gadiem (63 NG jeb 18 procenti), kā arī vecumā

no 25 līdz 34 gadiem (62 NG jeb 18 procenti). Vecuma grupās no 45 līdz 54 gadiem un no 35 līdz 44 gadiem cietuši tie darbinieki, kuru strādā kokapstrādes nozarē (29 NG jeb 8 procenti). Vecumā no 56 – 64 gadiem – veselības un sociālās aprūpes nozarē (9 NG jeb 3 procenti). Savukārt vecumā no 25 – 34 gadiem visvairāk cietuši darbinieki, kuri strādā būvniecības nozarē (10 NG jeb trīs procenti).

Kā galvenie nelaimes gadījumu cēloņi jāmin:

- darba drošības noteikumu vai instrukciju neievērošana no darbinieku puses – 142 gadījumi jeb 34 procenti;
- nepietiekama uzmanība no darbinieku puses – 122 gadījumi jeb 29 procenti;
- trūkumi darba vadībā, nepietiekama kontrole – 19 gadījumi jeb pieci procenti;
- neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība – 19 gadījumi jeb pieciem procentiem;
- ceļu satiksmes noteikumu neievērošana – 21 gadījums jeb pieci procenti.

Pārskats par 2007.gada 1. ceturksnī reģistrētajām arodslimībām

Lilija Vancāne.

VDI Stratēģijas un analīzes nodaļas vecākā eksperte arodveselības jautājumos

2007.gada 1. ceturksnī Valsts darba inspekcija no Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra arodslimībās saņēma 197 darba vietas higiēniskā raksturojuma pieprasījumus. Pamatojoties uz tiem, tika sastādīti 189 darba vietas higiēniskie raksturojumi un sagatavotas 20 vēstules.

2007.gada 1. ceturksnī Latvijā konstatēti 213 pirmreizējie arodslimnieki. Tas ir par 54 jeb 33,9 procentiem vairāk kā iepriekšējā gadā.

vīriešiem (109 siev., 104 vīr. 2007.g.1.cet. – 73 siev.,86 vīr. 2006.g.1. cet.).

Tāpat, kā iepriekšējā gadā, visvairāk saslimušo ir iekārtu un mašīnu operatoru un izstrādājumu montieru grupā 79 jeb 37,1 procents, pēc tam kvalificēti strādnieki un amatnieki 42 jeb 19,7 procenti un speciālisti 27 jeb 12,7 procenti.

Izvērtējot arodslimību gadījumus pa ekonomiskās darbības veidiem, vērojams arodslimnieku skaita pieaugums visās nozarēs, izņemot sabiedriskos, sociālos un individuālos pakalpojumus. Lielākais skaits arodslimnieku reģistrēts apstrādes rūpniecībā – 59 jeb 27,7 procenti, tad transporta, glābšanas un sakaru nozarē – 44 jeb 20,6 procenti un veselības un sociālās aprūpes nozarē 39 jeb 18,3 procenti.

Izskatot gadījumus pa arodslimību grupām, var secināt, ka arodslimnieku skaits pieaudzis skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimību grupā par 31 gadījumu

jeb 41,8 procentiem, ievainojumu, saindēšanās un citu ārējo iedarbību seku grupā par 17 jeb 33,3 procentiem (vibrācijas slimība) un elpošanas sistēmas slimību grupā par astoņiem jeb 34,7 procentiem. Par sešiem jeb 12,2 procentiem samazinājies saslimušo skaits ar nervu sistēmas slimībām.

Lielākais arodslimnieku skaits ir vecumā no 55 līdz 64 gadiem – 92 jeb 43,2 procenti, no 45 līdz 54 gadiem – 73 jeb 34,3 procenti un no 35 līdz 44 gadiem – 27 jeb 12,7 procenti.

77 arodslimnieki jeb 36,1 procents nostrādājuši kaitīgā faktora ietekmē no 21 līdz 30 gadiem, 34 jeb 15,9 procenti no 31 līdz 35 gadiem, no 36 līdz 40 gadiem – 31 jeb 14,5 procenti un no 16 līdz 20 gadiem 30 jeb 14,0 procenti.

„Labās prakses” piemērs Zviedrijā 2006. gadā

„FACKET I SOMMARLAND” – tālruņa konsultāciju palīdzības līnija vasarā

Temats

Darba drošības un veselības jautājumu integrēšana arodbiedrību organizētos vasaras izbraukuma un konsultāciju pasākumos jauniešiem.

Problēma

Jaunieši savā pagaidu vasaras darbā saskaras ar dažādām problēmām. Darba drošības un veselības problēmas skar nepilngadīgus jaunus cilvēkus, kuri vakaros strādā līdz pulksten 23, kā arī ietver darba vides riskus. Pēc jautājumiem, kas attiecas uz algām, darba stundas, darba vide un slimības ir otra visbiežāk sastopamo problēmu grupa, ar kuru pēc Jaunatnes līgas (JL) pieredzes saskaras jaunieši. Citas parasti sastopamās problēmas attiecas uz darba likumdošanu, piederību arodbiedrībām un apdrošināšanu.

Risinājums

Katru gadu JL veic izbraukuma pasākumus ar nosaukumu „Facket i sommarland” (arodbiedrību vasaras palīdzība jauniešiem) jauniešiem vecumā no 16 līdz 20 gadiem, kuri strādā vasarā vai veic papildus darbus. Pasākumi notiek, apmeklējot darbavietas un ar speciālas telefona palīdzības līnijas starpniecību, kas pieejama vasarā. Pa tālruni vai e-pastu jaunie arodbiedrības biedri atbild uz jautājumiem, kurus uzdod jaunieši par saviem darba apstākļiem. Št pasākuma nolūks ir panākt, lai jauniešiem, kuri strādā vasarā vai veic papildus darbus un kuri var būt/ nebūt arodbiedrības biedri, būtu vieglāk uzdot jautājumus arodbiedrībām par savu darbu.

JL nodaļu pārstāvji apmeklē jauniešus, kuri veic vasaras/papildus darbus, darbavietās un informē viņus par viņu tiesībām. Šajos arodbiedrības izbraukuma pasākumos iesaistīti gados jauni arodbiedrības biedri no dažādām JL dalīborganizācijām. Ja darba vietā ir kāda problēma, arodbiedrības izbraukuma pasākuma darbinieki kontaktējas ar attiecīgo arodbiedrību.

Jaunieši, kuri atbild uz telefonu zvaniem, tiek apmācīti divas dienas, īpaša uzmanība mācībās ir veltīta

darba drošībai un veselībai, tai skaitā psihosociāliem jautājumiem.

Problēmas, par kurām tiek ziņots ar arodbiedrības palīdzības līnijas starpniecību, tiek risinātas ļoti dažādi, piemēram, arodbiedrība var:

- ieteikt risinājumu tieši, atsaucoties uz kolektīviem līgumiem un likumdošanu;
- nosūtīt cilvēku uz vietējo arodbiedrības organizāciju, kura sniedz turpmāku palīdzību problēmas risināšanā.

Arodbiedrību pārstāvji lielāko daļu problēmu, ar kurām sastopas darba vietā, nokārto, tieši kontaktējoties ar jauniešiem.

JL nodaļu pārstāvji apmeklē darbavietas, kuras aptver lielākā daļa JL sektora arodbiedrības. Īpaša uzmanība tiek pievērsta darba vietām, kas aptver Viesnīcu un restorānu darbinieku arodbiedrību un Tirdzniecības darbinieku arodbiedrību, kurās strādā daudzi jaunieši un kur, pēc JL informācijas, viņiem ir īpašas problēmas.

„Facket i sommarland” pasākumu, tai skaitā telefona palīdzības līnijas, reklamēšanai tiek organizēta divpakāpju kampaņa:

1. **pakāpe:** Pavasarī 17 JL organizācijas rajonu pārstāvji apmeklē skolas un izdala brošūras „JOBBA!”. Šajā brošūrā sniegta informācija par darba dzīvi. Divreiz tiek izsūtītas vēstules un plakāti ar informāciju par palīdzības līniju: pirmo reizi ar speciālu logotipu ‘020’ (palīdzības līnijas numurs), un otrreiz ar kampaņas lozungu uz plakāta.

2. **pakāpe:** Kad darbojas palīdzības līnija, JL rajoni veic „Facket i sommarland” kampaņu, kas ietver darbavietu apmeklējumus. Daži apmeklējumi tiek veikti kopā ar Darba inspekciju. Tiek izdalīta brošūra „Minijobba”, kurā ietverta pamatinformācija par darba dzīvi. Notiek reklamēšana arī radio, „Lunarmstorm” (interneta lapa jauniešiem), tiek izvietotas elektroniskas zīmes autobusu pieturās, reklāmas vakara avīzēs, sagatavotas pastkartes un dažādas arodbiedrību jaunākās informācijas publikācijas. Pieejama arī īpaša interneta lapa jauniešiem: <http://www.lo.se/ung> JL mājaslapā.

Kampaņa atkal notiks 2007. gadā un piemēri par dažām drošības un veselības

problēmām, kuras izvirzījuši jaunieši, tiks iekļautas interneta lapā.

Rezultāti

No 2006. gada jūnija līdz augustam arodbiedrību tālruņa palīdzības līnija saņēma 5 489 jautājumus, no kuriem 1819 tika uzdoti pa tālruni, bet 3 670 – ar elektroniskā pasta palīdzību.

Pa Arodbiedrības tālruņa palīdzības līniju saņemtie jautājumi galvenokārt bija par šādiem tematiem:

- algas, brīvdienas, kompensācija, piemaksa par darbu vakara stundās vai nakts laikā, nodokļi - 44,9%;
- darba stundas, darba vide, slimība - 14,7%.

Tomēr to darba drošības un veselības jautājumu skaits, kuros arodbiedrība ir spējusi palīdzēt, ir daudz lielāks, nekā redzams skaitļos. Lai gan galvenā problēma, ko izvirza jaunieši, ir algas, bieži izrādās, ka viņiem ir jautājumi arī par darba drošību un veselību, sākot no temperatūras darbavietā līdz pat iebiedēšanai. Iespējams, ka viņi nebūtu izteikuši savas bažas un saņemtuši palīdzību darba drošības un veselības jautājumos, ja vispirms nebūtu sākuši runāt par algām. JL konstatējusi, ka palīdzības līnija ir vērtīga tieši tādēļ, ka tā aptver visus darba apstākļus.

Jāpiebilst, ka visvairāk Arodbiedrības palīdzības līniju lietojušas personas vecumā no 16 līdz 18 gadiem – 49,3 procenti.

Darba drošība un veselība ir neatņemama darba apstākļu sastāvdaļa. Tādēļ svarīga šīs iniciatīvas sastāvdaļa ir darba drošības un veselības jautājumu iekļaušana vispārējos jauniešu atbalstīšanas pasākumos pagaidu vasaras darba laikā. Vēl viena interesanta iezīme ir tā, ka jaunieši pierod dot padomu un sniegt atbalstu saviem vienaudžiem.